

ЗМІСТ

Тетяна Огаркова

Мистецтво Бодлера 7

Шарль Бодлер

**ПАРИЗЬКИЙ СПЛІН
(МАЛІ ВІРШІ В ПРОЗІ)** 21

Шарль Бодлер

**ХУДОЖНИК
СУЧАСНОГО ЖИТТЯ** 139

Примітки 193

Вальтер Беньямін

ЕСЕ 201

— Париж, столиця XIX століття 203

— Париж епохи Другої імперії в Бодлера 231

Примітки 329

Шарль Бодлер

ПАРИЗЬКИЙ СПЛІН

Малі вірші в прозі

Переклав з французької
Роман Осадчук

ЗМІСТ

<i>Вступ</i>	24
I Чужинець	26
II Відчай старої	27
III Сповідь митця	28
IV Жартівник	29
V Подвійна кімната	30
VI Кожному своя Химера	33
VII Блазень і Венера	35
VIII Пес і флакон	36
IX Кепський скляр	37
X О першій ночі	40
XI Дикунка й кокетка	42
XII Юрби	45
XIII Вдови	47
XIV Старий акробат	50
XV Пиріг	53
XVI Годинник	56
XVII Півсвіту в твоєму волоссі	57
XVIII Запрошення до подорожі	58
XIX Іграшка бідної дитини	61
XX Дарунок Фей	63
XXI Спокуси, або Ерос, Плутос та Слава	66
XXII Вечірні сутінки	70
XXIII Самотність	72
XXIV Плани	74
XXV Гарна Дорогея	76
XXVI Очі бідних	78
XXVII Героїчна смерть	80
XXVIII Фальшива монета	85
XXIX Щедрий гравець	87

XXX	Мотузка	91
XXXI	Покликання	95
XXXII	Тирс	99
XXXIII	П'янійте	101
XXXIV	Вже	102
XXXV	Вікна	104
XXXVI	Бажання змалювати	105
XXXVII	Добрі справи Місяця	107
XXXVIII	Яка є справжньою?	109
XXXIX	Породистий кінь	110
XL	Дзеркало	111
XLI	Порт	112
XLII	Портрети коханок	113
XLIII	Галантний стрілець	118
XLIV	Суп і хмари	119
XLV	Тир і цвинтар	120
XLVI	Втрата ореолу	122
XLVII	Мадемуазель Скальпель	123
XLVIII	Anywhere out of the world	127
XLIX	Нумо бити жебраків!	129
L	Добрі собаки	132
	<i>Епілог</i>	137

Вступ

*Арсенові Уссе**

Дорогий друже!

Надсилаю вам невеликий твір, про який не буде несправедливо сказати, що він не має ні голови, ні хвоста, адже будь-яка його частина може окремо від інших правити і за те, і за те. Прошу, судіть самі, які чудові можливості становить така композиція для всіх нас, для вас, для мене й для читача. Ми можемо переривати за власним бажанням, я — свої мрії, ви — рукопис, а читачі — читання; адже я не заплутую його норавливої волі нескінченною ниткою зайвої інтриги. Заберіть одну ланку, й обидва фрагменти цієї звивистої фантазії з легкістю з'єднаються воедино. Порубайте її на безліч шматків, й ви побачите, що всі вони можуть існувати окремішно. В надії, що деякі з цих відтинків достатньо живі, аби сподобатися вам і розважити вас, я наважуюся присвятити вам усього цього змія.

* Арсен Уссе (1814–1896) — французький журналіст, письменник, літературний і мистецький критик. З 1861 року був видавцем газети «*La presse*», у якій 1862 року Бодлер опублікував свої перші 20 віршів у прозі.

Також маю в дечому вам зізнатися. Коли я перегортував принаймні вдвадцять знаменитого «Нічного Гаспара» Алоїзіуса Бертрана** (адже хіба книжка, відома вам, мені та ще деяким нашим друзям, не має права зватися знаменитою?), мені спало на думку створити щось подібне, застосувавши до опису сучасного життя, точніше певного сучасного життя в його найабстрактнішій формі, прийом, який він застосував для змалювання життя давнього й такого дивовижно мальовничого.

Хто з нас не мріє в наш честолюбний час створити диво віршованої прози, музичної, але без ритму та рими, доволі гнучкої й нерівної, щоби прилаштуватися до ліричних поривів душі, до поворотів фантазії, до стрибків сумління?

Насамперед з відвідин великих міст, з переплетіння їхніх незліченних зв'язків і народжується цей нав'язливий ідеал. А ви самі, мій друже, робили колись спроби передати в пісні пронизливий крик Скляра й виразити в ліричній прозі весь той гнітючий настрій, який здійснюється в цьому крику до самих мансард, крізь найгустіший туман, що застигає вулицю?

Але насправду я боюся, що мої заздрощі не принесли мені щастя. Щойно я взявся до роботи, як помітив, що я не тільки залишаюся доволі далеко від мого таємничого й блискучого зразка, але й створюю щось таке (якщо тут можна сказати: «щось таке») цілком відмінне; випадок, який будь-кого, крім мене, змусив би пишатися, але насправді це може лише глибоко принизити дух того, хто вважає найбільшою честю для поета звершити саме те, що збирався зробити.

*Щиро вдячний вам
Ш.Б.*

** Алоїзіус Бертран, власне Луї-Жак-Наполеон Бертран (1807–1841) — французький поет, відомий насамперед як автор збірки віршів у прозі «Нічний Гаспар» (1842), опублікованої з передмовою Сент-Бева. Бертран вважається зачинателем жанру поезії в прозі у французькій літературі.

I

Чужинець

- Кого ти любиш найбільше, загадкова людино, скажи? батька, матір, сестру чи брата?
- Не люблю ні батька, ні матір, ні сестру, ні брата.
- Друзів?
- Ви послуговуєтеся словом, сенс якого досі залишається мені невідомим.
- Батьківщину?
- Не знаю, під якою широтою вона розташована.
- Красу?
- Полюбив би її охоче; божественну й безсмертну.
- Золото?
- Ненавиджу його так, як ви ненавидите Бога.
- О, дивний чужинцю! А що ж ти любиш?
- Люблю хмари... хмари, що пропливають... там, у високості... дивовижні хмари.

II

Відчай старої

Маленька зморшкувата бабця почувалась цілком щасливою, дивлячись на це миле дитя, яке всі бавили й кожен хотів йому сподобатися; на це чарівне створіння, крихке, як і вона, старенька, й подібно до неї — без волосся й зубів.

І вона наблизилася, бо захотіла до нього всміхнутися й привітно поглянути.

Та налякане дитя відкинуло вияви ніжності доброї, кволої бабці, й на весь дім залунав його плач.

Тож старенька відійшла у своїй вічній самотності й заплакала в кутку, примовляючи: «О! для нас, нещасних старих самиць, час подобатися навіть невинним істотам уже проминув; ми наводимо жах на малих дітей, яких так хочемо любити!»